

Початкова школа і сучасність

№8(24) серпень
2016

Закріплення звуків [ш] та [ш'].

Букви Шш.

Урок навчання грамоти, 1 клас

Дмитро Красицький.

«Тарас Шевченко».

Т. Г. Шевченко. «Світає...»

Урок читання, 2 клас

Around the city

Урок-квест англійської мови, 4 клас

Свято казки

Сценарій виховного заходу

**Сім секретів риторичного успіху
вчителя початкової школи**

**Як правильно вживати чарівні
слова?**

**ПЕРЕДПЛАТНИЙ
ІНДЕКС 86516**

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

Початкова школа і сучасність

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Виходить щомісяця

№ 8 (24) СЕРПЕНЬ 2016

Заснований у вересні 2014 р.

ЗАСНОВНИК

ТОВ «ВИДАВНИЦТВО «БІЛИЙ ТИГР»

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Світлана МАРТИНЕНКО,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ТА МЕТОДИК ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Надія БІБІК,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ДІЙСНИЙ ЧЛЕН НАПН УКРАЇНИ,
ПРОВІДНИЙ НАУКОВИЙ СПІВРОБІТНИК
ЛАБОРАТОРІЇ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

Марія БРАТКО,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО КОЛЕДЖУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Алла ЖУКОВА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ДИРЕКТОР
ГІМНАЗІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН № 323 м. Києва

Василь ЖУКОВСЬКИЙ,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

Олена МАТВІЄНКО,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАСТУПНИК ДИРЕКТОРА З НАУКОВОЇ РОБОТИ
ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Тетяна ПУШКАРЬОВА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК,
ДИРЕКТОР СКАНДИНАВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ
ДАРНИЦЬКОГО Р-НУ м. Києва

Ольга СЛОНЬОВСЬКА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Лариса СОЛОВЕЦЬ,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ВІДМІННИК ОСВІТИ УКРАЇНИ,
ЗАСЛУЖЕНИЙ ВЧИТЕЛЬ УКРАЇНИ

Людмила ХОРУЖА,

ДОКТОР ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Ірина ШАПОШНІКОВА,

КАНДИДАТ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР,
ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ ПЕДАГОГІКИ І МЕТОДИКИ
ПОЧАТКОВОГО НАВЧАННЯ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ
ТА ПСИХОЛОГІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Віктор ЮРЧЕНКО,

КАНДИДАТ ПСИХОЛОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ,
ДИРЕКТОР ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Роман ЯРОШЕНКО,

КАНДИДАТ ФІЛОЛОГІЧНИХ НАУК, ДОЦЕНТ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

ЗМІСТ

МОВОЮ НАУКИ

Світлана МАРТИНЕНКО

Тематика та алгоритм проведення
батьківських зборів у 2–3 класах

2

Геннадій БОНДАРЕНКО

Сім секретів риторичного успіху
вчителя початкової школи

Світлана ЛІСОВА

Дмитро Красицький.
«Тарас Шевченко».
Т. Г. Шевченко. «Світає...»
Урок читання, 2 клас

23

Оксана ЛОСЄВА

Around the city
Урок-квест англійської мови. 4 клас

Наталія КИПИЧЕНКО

Як правильно вживати чарівні
слова?

10

Олена РЯБЕЦЬ

Свято казки
Сценарій виховного заходу

26

29

СТОРІНКА ДИТЯЧОЇ ТВОРЧОСТІ

Твори учнів

початкової школи про літо

Укладено магістрантками
Педагогічного інституту
Київського університету
імені Бориса Грінченка
Інною ГНЕД

36

РОЗВИВАЙСЯ З НАМИ!

Кросворд про тварин

Укладено студентами III курсу
спеціальності «Видавнича справа
та редагування»
Київського університету
імені Бориса Грінченка
Анастасією ТАРАСЕНКО,
Тетяною БЕСЕДОЮ

39

Інтелектуальні ренінги для учнів
початкових класів

42

1 клас. Літери алфавіту

45

2 клас. Солодощі

45

3 клас. Професії

46

4 клас. Рослини

47

ЦІКАВО!

Цікаво про природу

22

МЕТОДИЧНИЙ АРСЕНАЛ УЧИТЕЛЯ

Лілія СМЕТАНКО

Закріплення звуків [ш] та [ш'].

Букви Шш. Читання вірша

Т. Коломієць «Колосоць».

Слухання казки В. Орлова

«Пригоди Каштанчика»

Урок навчання грамоти, 1 клас

15

18

Як правильно вживати чарівні слова?

Наталія КИПИЧЕНКО, викладач кафедри початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін Київського університету імені Бориса Грінченка, м. Київ

Мистецтво виховання є, насамперед, мистецтвом спілкування, зверненням до людського серця...

В. О. Сухомлинський

Проблема ефективного спілкування вчителя початкової школи з учнями не втрачає актуальності, адже воно має забезпечувати «рівність психологічних позицій, взаємну гуманістичну установку, активність педагога та учнів, взаємопроникнення їх у світ почуттів і переживань, готовність сприйняти співрозмовника, взаємодіяти з ним» [2, 203]. Основне завдання полягає в тому, щоб «допомогти учневі стати активним співучасником навчально-виховного процесу, забезпечити умови для реалізації його потенційних можливостей, тобто забезпечити суб'єкт-суб'єктний характер педагогічних стосунків», що є особливо украй необхідним у сучасних умовах навчання [2, 202].

Специфіка педагогічного спілкування, насамперед, полягає в тому, що під час його реалізації

здійснюється комплексний вплив учителя на учня з метою забезпечення ефективного навчання, виховання та розвитку. За допомогою спілкування відбувається трансляція досвіду від одного покоління до іншого, а, відтак, однією з важливих його ознак є поліфункціональність, адже вчитель початкової школи, незалежно від того, яку сутність він вбачає у взаємодії з учнем, завжди здійснює декілька функцій, зокрема навчальну, розвивальну, виховну, контрольну, стимулювальну [2]. Наприклад, повідомляючи наукову інформацію, педагог одночасно стимулює пізнавальну активність учнів, прищеплює любов до навчального предмету, встановлює певні нормативно-рольові стосунки, здійснює вплив на особистісному рівні [2].

Підтвердженням зазначеного є слушна думка С. Мартиненко, яка стверджує, що саме «від вибору вчителем початкової школи тієї чи іншої стратегії спілкування з учнями залежить успішність усього навчально-виховного процесу» [1, 45]. Педагоги, безумовно, мають розвивати в собі як відкритість

і здатність проявляти свою індивідуальність, так і відчувати, сприймати й адекватно інтерпретувати зміни в емоційному стані учнів, їхніх почуттях і вчинках безпосередньо під час спілкування, змінюючи його умови і сутність. Адже, як вважає О. Савченко, «гуманні стосунки на будь-якому уроці й поза ним мають утверджувати гідність кожного учня, здібного і нездібного, гарного і не зовсім, відвертати страх перед покаранням, залежність від настрою вчителя» [3, 55].

Зважаючи на зазначене, подаємо зразки звертань учителів початкової школи до учнів (в нашому контексті *чарівних слів*), які доцільно застосовувати з метою формування у дітей позитивної самооцінки, успішної суб'єкт-суб'єктної педагогічної взаємодії.

Зразки звертань

Як дізнатися думку учня

- Скажи, будь ласка, як ти вважаєш?
- Скажи, будь ласка, як ти плануєш далі працювати?
- Ти погоджуєшся зі мною?
- Ти вважаєш інакше?
- Розкажи мені, як ти плануєш виконувати завдання
- Розкажи детальніше, як ти плануєш виконувати завдання
- Розкажи мені, будь ласка, далі
- Я не зрозумів (зрозуміла), що ти хотів сказати
- Повтори, будь ласка, що ти сказав?
- Чому ти так вважаєш (думаєш)?
- Доведи свою думку
- Ти вже закінчила (закінчив) свою розповідь?
- Ти вважаєш інакше? Чому?
- Ти вже висловив (висловила) свою думку?
- Ти хочеш ще щось доповнити?
- Ти хочеш про щось запитати?
- Ти не хочеш розповідати?
- Ти спробуй виконати завдання?
- Яка твоя думка щодо цього?
- Тобі все зрозуміло з моєї розповіді?

Як висловити власну думку

- Я вважаю, що завдання можна виконати так...
- Я думаю, ми можемо працювати так...
- На мою думку, можна зробити так...
- Я раджу тобі...
- Дозволь мені висловити свою думку...
- Дозволь мені сказати...
- Я можу починати розповідь?

Як подякувати

- Дякую! Щиро дякую!
- Дякую за пораду!
- Дякую за допомогу!
- Безмежно дякую!
- Щиро дякую!
- Моя вдячність немає меж!
- Дуже вдячний (вдячна) за твою турботу!
- Я тобі дуже вдячний (вдячна)
- Спасибі
- Це дуже люб'язно

Як висловити згоду

- Я теж так вважаю
- Я погоджуюсь з тобою
- Згоден (згодна)
- Я згодний (згодна) з тобою
- Так, звичайно
- Так, охоче тобі допоможу
- Добре
- Домовились
- І я так вважаю
- У мене немає сумніву
- Я впевнений (впевнена), що...
- Ти маєш рацію
- Молодець, ти гарно придумав (придумала)
- Я із задоволенням приймаю твою пропозицію
- Може бути
- Здається, що так
- Можливо, так
- Припустимо, що так

Як висловити незгоду, сумнів

- Вибач, але я не можу виконати твоє прохання
- Я не впевнений (впевнена)
- Я думаю дещо інакше
- Я б так не сказав (сказала)
- На мою думку, ти помиляєшся (не маєш рації)
- Це не зовсім правильно
- Нічого подібного
- Це не зовсім так
- Це не так
- Я не поділяю твоєї думки
- Я іншої думки
- Не думаю
- На жаль, про це не може бути й мови
- Ні в якому разі
- На жаль, це неможливо
- Нічого подібного
- Ти помиляєшся
- Я б так не сказав (сказала)
- Вибач (пробач), але я не можу так працювати
- На жаль, я не можу виконати твоє прохання
- Ні, я не можу виконати твоє прохання
- На жаль, я не можу цього зробити
- Я маю сумнів
- Навряд чи
- Важко повірити
- Як це може бути?

Як запропонувати допомогу

- Тобі потрібна допомога?
- Ти не знаєш, як виконати завдання?

- Можна я тобі допоможу?
- Якщо ти не проти, я тобі допоможу
- Якщо ти не заперечуєш, я тобі допоможу
- Якщо ти згоден (згодна), я тобі допоможу
- Дозволь тобі допомогти

Як про щось попросити

- Я хочу тебе попросити...
- Я тебе потурбую...
- Дозволь звернутися до тебе...
- Ти не проти...
- Якщо тобі не важко (складно)...
- Скажи, будь ласка...
- Допоможи, будь ласка
- Порадь, будь ласка...
- Ти не погодишся допомогти мені?
- Ти зможеш мені допомогти?
- Ти не міг би зробити мені послугу?
- Чи не був би ти ласкавий (була б ти ласкава)...
- Поясни мені, будь ласка.

Як вибачитися

- Пробач, будь ласка
- Вибач
- Перепрошую
- Щиро перепрошую
- Даруй
- Вибач, я не хотів (хотіла) тебе образити
- Прошу пробачення
- Пробач, що турбую
- Мені дуже шкода, що...
- Вибач, я ненавмисне

Як пробачати

- Будь ласка, немає за що
- Все нормально
- Нічого страшного
- Не хвилюйся
- Не турбуйтеся
- Все добре!

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мартиненко С. М. Діагностична методика визначення стратегії педагогічного спілкування вчителів початкової школи / С. М. Мартиненко, Н. С. Кипиченко // Початкова школа. – 2013. – № 7 – С. 45–47.
2. Педагогічна майстерність : підруч. / І. А. Зязюн, Л. В. Крамущенко, І. Ф. Кривонос [та ін.] ; за ред. І. А. Зязюна. – К. : Вища школа, 1997. – 349 с.
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти / О. Я. Савченко. – К. : СПД «Цудзинівич Т.І.» – 2007. – 204 с.

ВИДАВНИЦТВО
«БІЛИЙ ТИГР»

po-press@ukr.net

www.white-tiger.com.ua

 vk.com/whitetigerpress

 facebook.com/whitetigerpress